

סין לוטשת עיניים לסיביר

לפולין המרדנית, רחוקה מהגמוניה יותר מאשר איפעם מאז מלחמת-העולם השנייה. סין הופכת לנהנה העיקרי משבירת הרטאנט. העולם השלישי והמאבק האנטי אימפריאליסטי הפכו לעניין מישני עבורה. אחרי ככלות הכל, היא שואפת לזכות במעמד של מעצמת-על עד סוף המאה, ויש להניח שאמנם תגיע אליו.

פלסטין:

הטימטום משתולל

מישטרים פאשיסטיים מאופיינים, בין השאר, גם בשריפת ספרים. מישטרים טוטאליטריים וסמכותיים מאופיינים, בין השאר, בצנזורה קפדנית על ספרים ובתביעת, אבל מישטרים קולוניאליסטיים מאמינים בצנזורה חלקית, סלקטיבית, בכפיית סטאנדרטים על האינטליגנציה של ה"ילידים", בהכוונה שרירותית, לעיתים קרובות מטומי טמט, באמצעים מינהליים. במימשל הצבאי הישראלי, השולט בשטחיה הכבושים של פלסטין, דבקים עדיין בגירסה האגרסיווית, השפלה והבלתי-מתחכמת ביותר של קולוניאליזם בלתי-נאור. היחס העויין למשכילים, לסטודנטים ולמיכיללות בגדה ידוע. אבל המושל הצבאי החלו לחשוש גם מספרים.

האלוף (מיל') מתי פלד, ראש החוג לספרות ערבית באוניברסיטת תל-אביב, מחזיק ברשימת ספרים שבה הערבית האסורית להחזקה במיכללת ביר-זית, פי הוראות המימשל הצבאי. הרשימה כוללת 35 ספרים. מי שמשלים עם עצם הכיבוש עשוי, אולי, להשלים עם איסור ספרים כמו בלפור — המדינה ההיסטורית, או ארצנו פלסטין. אחרי הכל, הסטודנטים של ביר-זית עוד עלולים, אחרי קריאה קפדנית בספרים כאלה, לשלול את הצהרת בלפור, או לראות בפלסטין את ארצם... אבל מה טמון במוחו הנפתל של המושל הצבאי, שהכניס לרשימה השחורה את הספרים הבאים:

- (1) היסטוריה של הספרות הערבית — עומר פארוח.
 - (2) באגדאד בימי החליפות העבאסית — פאוני ענאק.
 - (3) ההיסטוריה שלפני תקופת האיסלאם — עומר פרוק.
 - (4) חינוך גופני באיסלאם — סעיד רווא.
 - (5) איינשטיין ותורת היחסות — עבד-אל-רחמן רדא.
 - (6) חיי הנביא — אל עקאד עבאס מחמוד.
 - (7) נימוסי האיסלאם — אל-ג'זאלי.
 - (8) אלי-שאבי, משורר האהבה והחיים — עומר פרוק.
 - (9) המישפחה בנצרות — חביב כמאל.
 - (10) המישפחה באיסלאם — מוסטפא עבד-אל-ואחד.
 - (11) האיסלאם ובעיית המין — מוצטפא עבד-אל-ואחד.
 - (12) שמות הכאבה המבורכת — מוחמד אל-מני.
 - (13) אם הנביא — עאישה עבד-אל-רחמן.
- נוסף על הספרים אסר המימשל הצבאי על הסטודנטים הפלסטיניים לקרוא 23 כתבי-עת המופיעים במרחב, בין הפרסומים המסוכנים, שביעתו את הקולוניאליסטים הלא-חכמים במיוחד:

- (1) אל-חסר אל-עאלמי — התיאטרון העולמי — כוית.
- (2) מג'לת אל-עלום אל-ג'תמאעיה — ירחון המדעים — כוית.
- (3) אל-ריאד אל-ערבי — הגן הערבי — כוית.
- (4) אל-נפט ולאומיה — הנפט והפיתוח — עיראק.
- (5) עאלם אל-מערפה — עולם הידע — עיראק.
- (6) אל-פנון אל-שעבייה — האמנות העממית — ירדן.
- (7) אל-אדיב — הסופר — לבנון.
- (8) אל-תוראני אל-שעבי — הפולקלור — עיראק.
- (9) אל-אקתסאד אל-ערבי — הכלכלה הערבית — סוריה.
- (10) עלאם אל-פכר — עולם הרעיון — כוית.

תיאטרון, פולקלור, גננות, מדע, כלכלה, ספרות, נפט ופיתוח! הסטודנטים הפלסטיניים עוד עלולים לחשוב שהם בני-אדם, חלק ממורשה לאומית ותרבותית עשירה. חלק מאומה עתירת נפט ומשאבים. וזה באמת מסוכן. כדי שלא יצוצו רעיונות בראשם, אסר המימשל את הריבוען הכויתית, עולם הרעיון. חשוב לציין שחלק ניכר מהספרים וכתבי-העת ברשימה השחורה שוכנים ככוד בספריית אוניברסיטת תל-אביב.

נגד הסובייטים. יש לתמוך בה, בבעלות-בריתה, ובארצות העולם השלישי האנטי-סובייטיות, יהיה מי שטרן הפנימי אשר יהיה. כך מצדיקים הסינים את מלחמתם בוויאט-נאם הפרו-סובייטית. את עזרתם למרצה הקמבודי פול פוט, את תמיכתם בממשלה הימנית בתיאלנד, שרצחה אלפי קומוניסטים ואנשי שמאל, את אהדתה לנשיא במצריים, אנוואר אל-סאדאת, ולנשיא פקיסתאן, זיא אל-חאק. מודרניזציה בכל מחיר. המאבק האנטי-סובייטי הוא לא רק אידיאולוגי. הסינים לוטשים עיניים לסיביר, המקור האדיר לאנרגיה בעולם כולו. הם שואפים לבצע שינויים חברתיים באמצעות המפכה טכנולוגית מרחיקת לכת. מטרת-בניה כזו אינה משתלבת עם שאיפה למילי-חמות. סין שואפת עתה ליציבות, בעיקר באסיה ובאזור האוקיינוס השקט. הפחד הישן — באוסטרליה, למשל — מפני סין הפך נחלת העבר.

האמריקאים משקיעים סכומי-עתק בסיוע כלכלי וגם צבאי, בעיקר חשאי, לסיין, אך הסינים מחפשים סיוע בכל מקום. הם אינם בוחלים בקרנות של האו"ם ואפילו בסיוע ממוסדות קפיטליסטיים. אותם גינו בהרפות בעבר, כמו הבנק העולמי וקרן המטבע הבינלאומית. יפאן, למשל, השקיעה כבר 20 מיליארד דולר בסיין, וצפתה 10 מיליארד. סין מקבלת סיוע ומימון רכושני מבחוץ לצורך בניית כורים גרעיניים, מיפעלי דשנים כימיים, מיפעלי פלדה, מיכרות פחם, נמלים, תשלובות תעשייתיות. חברות-הנפט משקיעות סכומי-עתק בקידוחים וסין מקווה להיות יוצאת-אנרגיה גדולה עד סוף המאה. הסינים שולחים עתה סטודנטים רבים לחו"ל, ומפתחים שירותי תיירות משותפים עם הונג קונג. אפילו היחס לטאיוואן השתנה במידה מסויימת. האיבה לסובייטים הפכה לקריטריון היחיד ביחסים הבינלאומיים של סין.

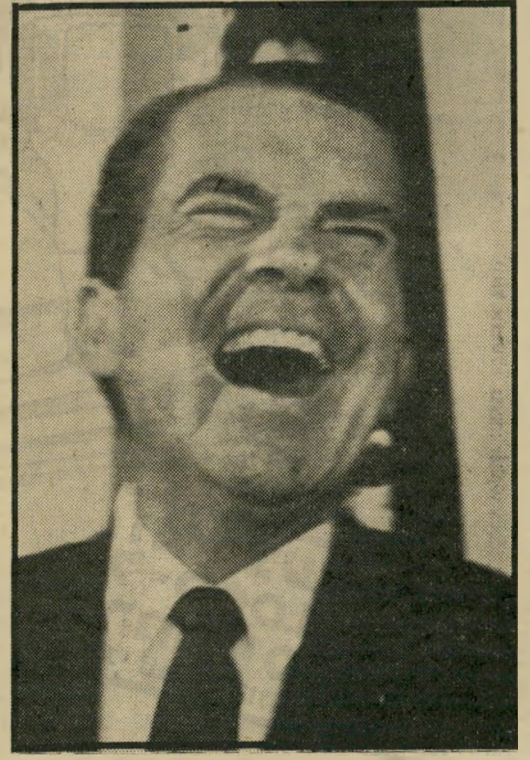
האינטרס מעד לזה. הנוסחות האידיאולוגיות אינן מחפות על הגישה הלאומנית-אינטרסנית של סין. דגן רואה עצמו כממשיך הדרך ההיסטורית של התנועה הלאומית הסינית בגיוון הקומוניסטי שלה. יחסי סין-יפאן מהווים דוגמה קלאסית לגישה זו. הסינים רוצים לבנות את עצמם בראש ובדאשונה באסיה. הם אינם מעוניינים שיפאן תהיה מדינה גרעינית, ולכן דוחפים אותה להישען על המטריה האמריקאית. מצד שני הם רוצים בשיתוף פעולה כלכלי עם יפאן ובריתמה לציר אנטי-סובייטי. הברית הרשמית בין יפאן וסין התעכבה במשך רוב שנות ה-70, כי היפאנים סירבו לכלול בה סעיף אנטי-סובייטי מפורש. ב-1978 הסכימו, לבסוף, לכלול סעיף נגד ההגמוניה ועוררו מחאות סובייטיות נועזות.

הסינים עצמם הגיבו בקור-רוח. "אם הסובייטים יפסיקו לחלום על הגמוניה", אומר דגן, "אין להם מה לחשוש מסיין". ברית-המועצות, החוששת בינתיים אפילו מפלישה

נגד הסיאורינג, האיש החזק במפלגה הקומוניסטית הסינית, מנהיג הפרגמטיסטים, מדינאי בן 74 החותר למודרניזציה מזוורת, שוחח עם השגריר היפאני בנימוס ובנועם, אבל גם בתקיפות רבה. "אתם חייבים להדק את היחסים עם ארצות-הברית, להישען על המטריה הגרעינית של וושינגטון ולחזק את צבאכם", אמר דגן לשגריר הגדעה. "יפאן היא החוליה החשובה ביותר ביבשת אסיה בהיערכות נגד ההגמוניזם הסובייטי".

דגן ניצח. דגן, שועל פוליטי ותיק, מוותיקי המיצעד הארוך של מאו טסה-טונג ובעל קשרים מצויינים בצבא (שליש מבעלי זכות-ההצבעה בפוליטבירו הסיני הם היילים), הצליח לדחוק כימעט לחלוטין את יריבו, העסקן המיפלגתי החיור משהו, הוא הגואר-פנג. בכך הושלמה תבוסתם של ה"אידיאולוגים" במפלגה. הרואים במורשת מאו דוקטרינה נוקשה, המכתיבה נורמות של התנהגות לא רק בחיי הפוליטיקה הפנימית אלא גם בזירה הבינ-לאומית.

דגן ואנשיו מתייחסים למהאויסטים האדוקים בסלידה ובזילוזל גלויים. הם הציבו לעצמם מטרה, הנראית בעי-ניהם מציאותית ובת-השגה. סין חייבת להיות מעצמה כלכלית-תעשייתית אדירה, ולשם כך עליה לעבור תהליך

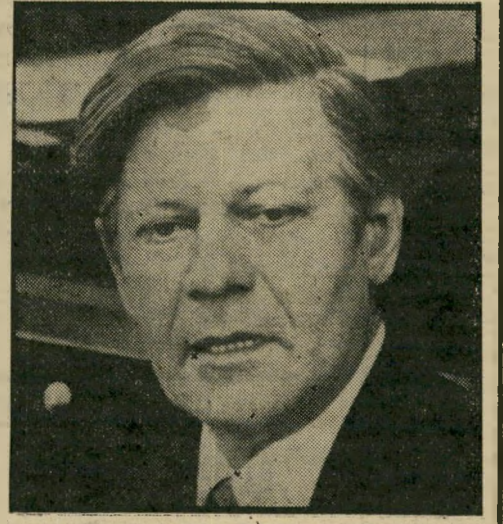

נשיא לשעבר ריצ'ארד ניקסון מיפנה היסטורי לעבר סין

ושק

מהלמות שמידת

מערב-גרמניה עומדת ככל הנראה, להגיש סיוע צבאי ניכר לסעודיה, ובאורח עקיף אף לעיראק. ידיעה שהופיעה השבוע ב"סאנדי טיימס" ה"לונדוני מספרת על עיסקה בהיקף של כמיליארד דולר. "לה מונד דיפלומאטיק" הצרפתי מדווח

ראש-ממשלת גרמניה שמידט נשק ישראלי לטהראן

על עיסקה בסדר גודל של כשניים וחצי מיליארד דולר. בינתיים יכללו מכירות הנשק הגרמניות לסעודים בעיקר טנקים ומערכות-נשק מתוחכמות. נסינות שגירות ישראל בכון להתערב בעניין נכשלו, ומישרד- החוץ הסתפק במחאה בלתי-רשמית. בבון מצפים אף למחאות נועזות מטהראן, וזו, כנראה, הסיבה להפצת שמועות שמקורן בגרמניה, על אספקה סדירה של נשק ישראלי לאיראנים מאז תחילת מלחמת עיראק-איראן.

מרחיק-לכת של מודרניזציה ומהפכה טכנולוגית. המדיניות של הישענות על כוח-האדם הסיני היא אומנם נבונה, אך עליה להיות מלווה ביתר פתיחות כלפי חוץ. דגן מעוניין, בגלוי, בסיוע מרחיק לכת של המדינות התעשייתיות בצפון-אמריקה ובמערב-אירופה. בסביבתו הקרובה הוא מבקש להדק את היחסים עם יפאן. הוא רואה ביפאן, האויבת המסורתית של סין, אבן-פינה במאבקו האנטי-סובייטי.

חלוקה קלאסית. אפילו דגן, המנסה לעקור לפחות חלק מהסמנים החיצוניים של פולחן מאו, נשען על התיאוריה המאואיסטית בגישתו הבסיסית לזירה הבינ-לאומית. סין מחלקת את העולם לשלושה חלקים: **העולם הראשון:** שתי המעצמות הגדולות השואפות להגמוניה-כלל-עולמית, ארצות-הברית וברית-המועצות.

העולם השני: קנדה, יפאן ומערב-אירופה. **העולם השלישי:** סין עצמה, אסיה (למעט יפאן), אפריקה ואמריקה-הלאטינית.

חלוקה זו, שהיא בעצם די נכונה והגינית, גמישה דיה כדי להוות בסיס למדיניות-חוץ משתנה ופרגמטית. בעבר היא הייתה אבן-יסוד למדיניות שנסענה על העולם השלישי, של מאבק אנטי-אימפריאליסטי נגד ארצות-הברית והחברות העל-לאומיות, ונגד השתלטותה של ברית-המועצות על העולם הקומוניסטי. כיום הצליח דגן לשנות לחלוטין את המדיניות, מבלי לפגוע בתיאוריה. **נגד ברית-המועצות.** דגן שלף, בפשטות, מינוח מאואיסטי נוסף מהארסנל הענקי והמגוון של הקומוניזם הסיני. ברית-המועצות, טוענים הסינים, היא כוחה התוקפני השואף להגמוניה. בליטה בעולם כולו. לכן היא האויב הראשי, הקרוי במינוח המאואיסטי אייב אנטגוניסטי. ארצות-הברית, לעומת זאת, היא מעצמה בניגוד, השואפת לשמירת השטט-סיקור בעולם. לכן היא יריב לא אנטגוניסטי. העימות עם האמריקאים קיים באורח תיאורטי, אבל הוא נדחה לתקופה היסטורית רחוקה, אולי למאה אב-21. בינתיים מהווה ארצות-הברית את המחסום הראשי